

Tikos Albert (1815-1845)

Olvasó gyermek

Olaj, vászon 59x53 cm

Jelezve jobbra lent: Tikos Albert 1843 /?/

Védett

Magyar Nemzeti Galéria műtárgybírálati száma: 122/980.

Kikiáltási ár: 450.000 Ft

Irodalom:

- Lyka Károly: A táblabíró világ művészete, Bp.
- Pesti Hírlap Vasárnapja, 1930. nov. 16. 51-52.
- Wurzbach 45. köt. 150. old.
- Thieme-Becker 33. köt. 167. old.

Tikos Albert, a biedermeier kor fiatalon elhunyt tehetséges festője ma már kevésbé él a köztudatban. Pedig nem kevés része volt hazai képzőművészetünk felvirágoztatásában.

Korabeli méltatói között nem kisebb személyiségek sorakoznak, mint Kossuth Lajos és Vachot Imre, akik a Pesti Hírlap 1841. évi 53. számában a következőket írták: *“A haladók közt leginkább Tikos Albert kötelezé le figyelmünket; ő könnyen, egyszerűen, jellemzően fest”* (Vachot); *“Különös örömminkre válik kijelenteni, hogy ifjú hazánkfiát, Tikos urat, az itteni közvélemény már is jelesebb művészeink közé, mindenesetre pedig azoknak sorába számítja, kik ha ösztönt éreznek kebelükben a művészet végtelen pályáján, soha nem ernyedő ihletes buzgósággal öröklé előbbre haladni: magoknak szép nevet és nemzetüknek díszet szerezhetnek.”* (Kossuth).

Viszonylag kevés adat maradt fenn Tikosról, születésének éve és helye is bizonytalan (Kassa vagy Debrecen, 1812 vagy 1815). Tudjuk, hogy 1830 körül Bécsben tanult, Amerling tanítványa és barátja volt. 1840-ben Pestre jött, ahol képeket állított ki az első pesti művészeti kiállításon 1840. június 7-én. Feljegyezték, hogy 1841 telén megfestette Zichy Sándor és felesége, Eperjessy Júlia képmását. A portrék festésekor jelen volt kamaszkorú fiuk, Zichy Mihály is, aki Tikosnál látott először festőműtermet, sőt a legenda szerint a fiú rajzai láttán Tikos így kiáltott fel: *“Teged az Isten is festőnek teremtett”,* s ezzel nem kis mértékben szította az ifjú vágyát későbbi pályájára lépni. Tikos 1841 végén tanulmányútra ment. 1842-ben Rómába volt, ahol megfestette legnagyobb elismerést kiváltó képét, a *Gyermekeit szoptató anyát*, melynek akkora sikere volt, hogy még egyszer meg kellett festenie, s e képpel tért haza (ma: Magyar Nemzeti Galéria). Itthon azonnal rábízta a Pesti Műegylet tárlatainak rendezését, ami annak

idején igen szép forgalmat bonyolított le. Tikos azonban nem maradhatott sokáig a hazai művészeti élet vezetői közt. Egyrészt a magyar festészet kezdetlegessége okán a kezdetben oly lelkes hazai közönségnek a Pesti Műegylet kiállításai iránti lelkesedése lanyhult, másrészt a csúcsra került művészt - a korabeli krónikák szerint - kikezdték az irigykedő kortársak intrikái. 1844 végén kénytelen volt ismét Bécsbe menni. Sajnos Tikos nem válhatta be Kossuth reményeit, azt, hogy hosszú küzdelmek árán előbbre haladó, hazájának dicsőséget hozó művésze legyen, mert fiatalon halt meg. Pontos halálozási dátumát nem ismerjük, utoljára 1845-ben állított ki képet.

Tikos művészi tehetségét jól illusztrálja az *Olvasó fiú*. A kép vonzóvá teszi a jól megtervezett színkontrasztokra épülő kompozíció, a lendületes festésmód, és a kevés eszközzel remekül eltalált jellemzés.

Az olvasó fiú témájának leghíresebb feldolgozása Rembrandt: *Titus van Rijn képmása* (1856/57 körül, Bécs, Kunsthistorisches Museum). Tikos 1843-ban állította ki hasonló témájú, - mára elveszett - *Olvasó leány* című képét. A könyveiből feltekintő fiú láttán érdemes felidézni, Fragonard, a rokokó festő Denis Diderot ábrázoló képmását is (1760-as évek vége, Párizs, Louvre). Ott a jeles író már élete teljében, ritkás hajjal, tekint fel könyveiből, gondolataiba mélyedve. Tikos jólfésült kisfiúja - a maga gyermeki módján - ugyanezt a mozdulatot ismétli.

Nem tudjuk, hogy a Tikos által oly elszántnak és tudni vágyónak festett kisfiú ki volt, vagy saját fia, - mint Rembrandt esetében - vagy egy megrendelőjéé. Tikosról sajnos nem maradtak fenn az ennek megállapításához szükséges életrajzi feljegyzések.

B.E.